

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки
Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти заочна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 01 Освіта / педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Педагогіка вищої школи»

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс I-й

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданні кафедри
української мови, основ психології
та педагогіки

Протокол від
“28” червня 2022 року № 11

Завідувач кафедри

проф. Фоміна Л. В.
(ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки

Протокол від
“31” серпня 2022 року № 1

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Фоміна Л. В., завідувачка кафедри, кандидат філологічних наук, професор.
2. Наливайко Н. А., викладач кафедри, кандидат педагогічних наук.
3. Каліна К. Є., доцент кафедри, кандидат педагогічних наук, доцент.
4. Кохан Д. М., викладач кафедри, кандидат педагогічних наук.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Фоміна Людмила Володимирівна, завідувач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, кандидат філологічних наук, професор
Контактний тел.	(057) 707-72-30
Корпоративна пошта викладача	lv.fomina1@kntmu.edu.ua
Консультації очні	понеділок – 15:00-16:00 кафедра української мови, основ психології та педагогіки (просп. Науки, 4, головний корпус, 5-й поверх)
Локація	кафедра української мови, основ психології та педагогіки (просп. Науки, 4, головний корпус, 5-й поверх)
Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Наливайко Наталія Анатоліївна кандидат педагогічних наук викладач кафедри української мови, основ психології та педагогіки
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)	Педагогіка співробітництва, цифрова педагогіка
Контактний тел.	+38 (096) 700-06-61
Корпоративна пошта викладача	na.nalyvaiko@kntmu.edu.ua
Консультації	понеділок 10.00-15.00, ауд. кафедри української мови, основ психології та педагогіки
Локація	кафедра української мови, основ психології та педагогіки (просп. Науки, 4, головний корпус, 5-й поверх)
Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь	Каліна Катерина Євгеніївна, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри.
Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)	Проблеми підготовки висококваліфікованих спеціалістів; компаративний підхід та інновації в освітньому просторі
Контактний тел.	+38 (097) 698-77-51
Корпоративна пошта викладача	ky.kalina@kntmu.edu.ua
Консультації	середа 10.00-15.00, ауд. кафедри української мови, основ психології та педагогіки, п'ятниця 3:00–4:00PM у Google Meet: https://meet.google.com/dqa-saoi-crh
Локація	кафедра української мови, основ психології та педагогіки (просп. Науки, 4, головний корпус, 5-й поверх)

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Педагогіка вищої школи» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) фахівців другого (магістерського) рівня, галузі знань 01 – «Освіта / педагогіка», спеціальності – 011 «Освітні, педагогічні науки».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Педагогічна майстерність – один з найголовніших і найважливіших компонентів підготовки сучасного викладача вищої школи. До компонентів педагогічної майстерності належать знання методологічних засад побудови процесу педагогічної взаємодії, гуманізації і демократизації навчання, вміння проєктувати й організовувати систему педагогічного впливу на колектив та особистість, установлювати педагогічно доцільні стосунки з усіма учасниками педагогічного процесу, вирішувати конфлікти й складні психологічні стани суспільства, запобігати професійному вигоранню, моделювати технології педагогічної взаємодії в системі «викладач-студент». Серед інших важливих елементів педагогічної майстерності назвемо формування педагогічної культури викладача на засадах мовленнєвої вправності, високої моральності, етики та естетики педагогічної праці, тактовності. Фахова компетентність у поєднанні з психолого-педагогічними знаннями, вміннями та навичками мають забезпечити високий рівень організаційної, методичної, наукової діяльності викладача вищої школи. Назване зумовлює актуальність викладання дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» для фахівців другого (магістерського) рівня, галузі знань 01 – «Освіта / педагогіка», спеціальності – 011 «Освітні, педагогічні науки».

Силабус упорядковано із застосуванням сучасних педагогічних принципів організації навчального процесу вищої освіти.

Предметом вивчення курсу є сукупність якостей особистості, які забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності педагога.

Міждисциплінарні зв'язки. Педагогічна практика має зв'язки з такими дисциплінами, як «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Стилістика ділового мовлення та редагування», «Професійна етика вищої школи», «Педагогічне спілкування та риторика», «Комунікація у професійній діяльності», «Педагогічна та професійна психологія».

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння теорії організації навчального процесу, особливостей укладання та оформлення навчально-методичної та звітної документації, морально-етичних і психолого-педагогічних принципів діяльності викладача вищої школи.

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін. Компетентності, набуті під час вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи», забезпечують створення умов для накопичення досвіду оптимального поєднання базової освіти з навчанням мистецтва викладання і застосовуються під час виконання своїх професійних обов'язків: проведення навчальних занять різного типу (у т. ч. з використанням інноваційних методів і засобів навчання), консультацій, приймання іспитів та заліків, організація майстер-класів та інші

види педагогічної взаємодії.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: забезпечення умов формування у магістрів теоретичних знань, практичних умінь та навичок педагогічної майстерності, професійної компетентності, вдосконалення індивідуального стилю педагогічної діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: вивчення основ педагогічної майстерності, педагогічної культури та педагогічної техніки викладача та її складових; формування вмінь та навичок педагогічної техніки; застосування передового педагогічного досвіду; формування професійних компетентностей та якостей майбутнього викладача; формування основ самоосвіти й самовдосконалення викладача.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

інтегральної:

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук

загальні:

ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК3.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6.Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

спеціальні (фахові, предметні):

СК3.Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК6.Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

СК7.Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**

РН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити

власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

PH8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **соціальних навичок (soft skills)**: комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна пилка), конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм-менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

Здобувач вищої освіти у період навчання здобуває комунікативні навички, розвиває лідерські здібності, навчається брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв'язує педагогічні ситуації та конфлікти, вміє працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, має креативні підходи до вирішення завдання.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / педагогіка	Нормативна
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 011 <u>«Освітні педагогічні науки»</u>	Рік підготовки:
		1-й
Годин для заочної форми навчання: аудиторних – 14 самостійної роботи студента – 106	Освітній ступінь: другий (магістерський) рівень ОПП «Педагогіка вищої школи»	Семестр
		2-й
		Лекції
		4 год.
		Практичні, семінарські
		10 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
		106 год.
Індивідуальні завдання:		
0 год.		
Вид контролю: іспит		

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Сутність педагогічної діяльності викладача вищої медичної школи та його майстерність у професійній діяльності. Складові педагогічної майстерності	2	Вступна
2	Педагогічна культура і техніка мови. Імідж викладача вищої школи	2	Лекція-конференція
	Всього годин	4	

2.2.2 Семінарські заняття

Не передбачено навчальним планом.

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Сутність педагогічної діяльності викладача вищої медичної школи та його майстерність у професійній діяльності. Складові педагогічної майстерності	2	Мозковий штурм	Усне опитування
2	Педагогічна техніка та її компоненти	2	Метод фішбоун	Виступ на задану тему
3	Педагогічна культура і техніка мови. Імідж викладача вищої школи	2	Кейс-метод	Творче завдання
4	Основи психотехніки. Лекторська майстерність викладача закладу вищої освіти	2	Метод проєктів	Індивідуальні завдання
5	Самоосвіта і самовдосконалення викладача вищої школи	2	Презентація	Доповідь
	Всього годин	10		

2.2.4. Лабораторні заняття

Не передбачено навчальним планом.

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Сутність педагогічної діяльності викладача вищої медичної школи та його майстерність у професійній діяльності. Складові педагогічної майстерності	22	метод проєктів	Підготовка словника основних понять
2	Педагогічна техніка та її компоненти	21	Метод фішбоун	доповідь; виступ на задану тему
3	Педагогічна культура і техніка мови. Імідж викладача вищої школи	22	кейс-метод	доповідь; виступ на задану тему
4	Основи психотехніки. Лекторська майстерність	21	метод «Мозковий	доповідь; виступ на

	викладача закладу вищої освіти		штурм»	задану тему
5	Самоосвіта і самовдосконалення викладача вищої школи	20	Дидактична гра	доповідь; виступ на задану тему
	Всього годин	106		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 №181.

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (за вибором): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є іспит.

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються іспитом)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Іспит

Іспит проводиться екзаменаторами, затвердженими наказом ректора університету у терміни, які визначені екзаменаційною сесією відповідно до графіку навчального процесу.

Допуск до іспиту визначається у балах min – 70, max – 120, при відсутності пропусків аудиторних занять та незадовільних оцінок. Пропуски аудиторних занять та оцінки «незадовільно» повинні бути відпрацьовані в обов'язковому порядку. Іспит оцінюється від 50 до – 80 балів. Оцінка з дисципліни – є сума балів за ПНД та іспиту від min – 120 до max – 200 і відповідає національній шкалі та шкалі ECTS.

Іспит з дисципліни або її частини – це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс (семестр):

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції – вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Критерії оцінювання практичних навичок

Кількість навичок	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами практичної частини	За кожну практичну навичку студент одержує від 5 до 8 балів, що відповідає: «5» - 8 балів; «4» - 6,5 балів; «3» - 5 балів.
1	8	6,5	5		
2	8	6,5	5		
3	8	6,5	5		
4	8	6,5	5		
5	8	6,5	5		
	40	32,5	25		

Оцінювання теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають усі теми дисципліни.

Критерії оцінювання теоретичних знань

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Усна відповідь за білетами, які включають теоретичну частину дисципліни	За кожну відповідь студент одержує від 5 до 8 балів, що відповідає: «5» - 8 балів; «4» - 6,5 балів; «3» - 5 балів.
1	8	6,5	5		
2	8	6,5	5		
3	8	6,5	5		
4	8	6,5	5		
5	8	6,5	5		
	40	32,5	25		

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

3.2. Перелік питань до іспиту:

1. Поняття про педагогічну майстерність.
2. Витоки педагогічної майстерності.
3. Структура педагогічної майстерності.
4. Професійна компетентність викладача.
5. Структура професійної компетентності викладача.
6. Характеристика педагогічних здібностей.
7. Дидактичні вміння та навички викладача.
8. Організаторські здібності викладача.
9. Перцептивні здібності викладача.
10. Комунікативність викладача.
11. Педагогічна творчість викладача.
12. Гностичні уміння та навички викладача вищої школи.
13. Гуманістична спрямованість педагога.
14. Професійно важливі якості педагога.
15. Формування авторитету педагога.
16. Імідж викладача.
17. Основи психотехніки викладача ЗВО.
18. Основи педагогічної техніки викладача.
19. Сутність педагогічного спілкування.
20. Стили педагогічного спілкування.
21. Емпатія у педагогічній діяльності.
22. Правила педагогічного спілкування.
23. Мовленнєва культура викладача.
24. Педагогічний такт.
25. Експресія у педагогічній діяльності.
26. Авторські методика викладання.
27. Педагогічна культура викладача.
28. Індивідуальний стиль діяльності викладача.
29. Шляхи самоосвіти педагога.
30. Шляхи запобігання професійному вигоранню особистості викладача вищої школи.
31. Напрями педагогічного вдосконалення та самовдосконалення викладача.

3.3. Контрольні питання:

1. Як Ви розумієте поняття «педагогічна діяльність»?
2. Назвіть основні компоненти педагогічної діяльності.
3. Як Ви розумієте поняття «професіограма викладача ЗВО»?
4. Що Ви розумієте під поняттям «педагогічні майстерність»?
5. Назвіть основні компоненти педагогічної майстерності.
6. Як Ви розумієте поняття «гуманістична спрямованість»?
7. Обґрунтуйте роль основних складових педагогічної компетентності для майстерності викладача.
8. Дайте характеристику основних педагогічних здібностей викладача.

9. У чому Ви бачите значення педагогічної техніки для викладача?
10. Обґрунтуйте значення невербальної комунікації в діяльності педагога.
11. Які складники невербального спілкування Ви знаєте?
12. Якого значення надавав зовнішній техніці педагога А. Макаренка?
13. Що таке «візуальний контакт» та яка його роль у діяльності викладача?
14. Розкрийте значення внутрішньої техніки в роботі викладача.
15. Як боротися з професійним вигоранням?
16. Назвіть ознаки, що характеризують культуру мовлення викладача.
17. Що таке педагогічна ерудиція? Наведіть приклади підвищення ерудиції педагога.
18. Проаналізуйте показники високого рівня сформованості педагогічної культури.
19. Назвіть спільне і відмінне в театральній і педагогічній майстерності.
20. Розкрийте сутність психологічної готовності до активної, цілеспрямованої і систематичної роботи над собою.
21. Схарактеризуйте етапи самовиховання.
22. Назвіть основні принципи самовиховання.
23. У чому різниця між професійним та непрофесійним спілкуванням?
24. У чому суть функцій педагогічного спілкування?
25. Схарактеризуйте типи педагогічного спілкування.
26. Які існують шляхи усунення бар'єрів педагогічної взаємодії?
27. Що таке педагогічна етика?
28. Назвіть основні категорії педагогічної етики.
29. Яких вимог повинен дотримуватися викладач, щоб бути тактовним?
30. Чим відрізняються поняття «педагогічний такт» та «педагогічна тактика»?

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні): не передбачені навчальним планом.

3.5. Правила оскарження оцінки Відповідно до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю», затвердженого наказом ХНМУ від 30.09.2020 № 252.

Посилання: https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Академічні очікування від студентів/-ок Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть усі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно з графіком на інформаційному стенді кафедри).

Письмові та домашні завдання необхідно виконувати повністю та вчасно,

якщо в студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття та формулює свої побажання з опорою на власні думки й емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю в міських, усеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як ним користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
  - пити безалкогольні напої;
  - фотографувати слайди презентацій;
  - брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).
- заборонено:
- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – у цьому випадку необхідне медичне підтвердження);

- палити, вживати алкогольні та навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність
- колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлогу, засмічувати приміщення й території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра української мови, основ психології та педагогіки підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бабіч Л. В., Кондратенко Г. М. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник для студентів педагогічних університетів. – Херсон : Айлант. 2002. – 81 с.
2. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І.В. Зайченка. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 484 с
3. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.
4. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи : підручник / О. М. Отич. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 208 с.
5. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Криионос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К.: С ПД Богданова А. МЛ, 2008. – 376 с.
6. Педагогічна майстерність : Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд.: І. А.Зязюн, Н. Г.Базилевич, Т. Г.Дмитренко та ін.; За ред.. І. А.Зязюна. – К. : Вища школа, 2006.
7. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки [текст] : навч. посіб – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 316 с.
8. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи: підручник. – К. : Видвництво Ліра-К, 2017. – 340 с.
9. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта; 016 Спеціальна освіта. Харків : ХНПУ, 2021. 90 с.

Допоміжна

1. Вердіна С. В. Секрети педагогічної майстерності. Уроки для вчителя / Вердіна С.В., Панченко А.Г. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 111 с.
2. Кучерявець В. Г. Основи педагогічної майстерності. Практикум. Навчально-методичний посібник для студентів філологічного факультету заочної форми навчання. – Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М.Гоголя, 2002.
3. Основи педагогічної майстерності: модульно-рейтинговий підхід / Автор-упорядник О. І. Кіліченко. – ІваноФранківськ, 2012. – 206 с.
4. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: Підручник. – К. : Міленіум, 2006. – 344 с.
5. Федорчук В. В. Основи педагогічної майстерності. – Кам'янець-Подільський : Видавець Зволейко Д., 2008. – 140 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал – все про освіту в Україні.
2. <http://nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
3. <http://korolenko.kharkov.com> – сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.
4. <http://www.education.gov.ua> – офіційний сайт МОН

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг

навчального плану http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx